

Skolemiljø og internkontroll- Erfaringer fra våre tilsyn

Lena Ott

Barnehage- og utdanningsavdelingen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Innhold

- FNT 2022-2025
  - 18 tilsyn
  - Våre funn fra tilsynene
  - Anbefalinger basert på våre funn
- Med fokus på internkontroll

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Kapittel 25. Internkontroll

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Kapittel 25. Internkontroll

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Sikrer kommunen at plikten til å varsle i skolemiljø saker blir oppfylt?

Pålegg	Kommunen skal sikre at alle som arbeider på skolen, oppfyller plikten til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1. Kommunen skal sikre at:	
Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5	1.1	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5	1.2	Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?
Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5	1.3	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Opplæringsloven §§ 9 A-4 syvende ledd og 9 A-5	1.4	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?
Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5 og kommuneloven § 25-1	1.5	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten? (Internkontrollen skal sikre at kravene i kontrollspørsmål 1.1- 1.4. blir oppfylt)
Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9 A-5 og kommuneloven § 25-1	1.6	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt? (Internkontrollen skal sikre at kravene i kontrollspørsmål 1.1- 1.4. blir oppfylt)

(Hva vi skal vurdere kan dere finne i spørsmålene i RefLex)

Hva betyr spørsmål 1 om internkontroll?

Foto: Stock

Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslings-, undersøkelses- og tiltaksplikten?

- Kommunens risikovurderinger
- Kommunens rutiner og prosedyrer

Hva betyr spørsmål 2 om internkontroll?

Foto: Stock

- Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslings-, undersøkelses- og tiltaksplikten ikke blir oppfylt?
- Om kommunen avdekker **avvik og risiko for avvik**, og om kommunen følger opp ved hjelp av **styringstiltak**.
- Om kommunen **evaluerer** og **ved behov forbedrer** prosedyrer og andre tiltak i internkontrollen.

Risikovurderinger

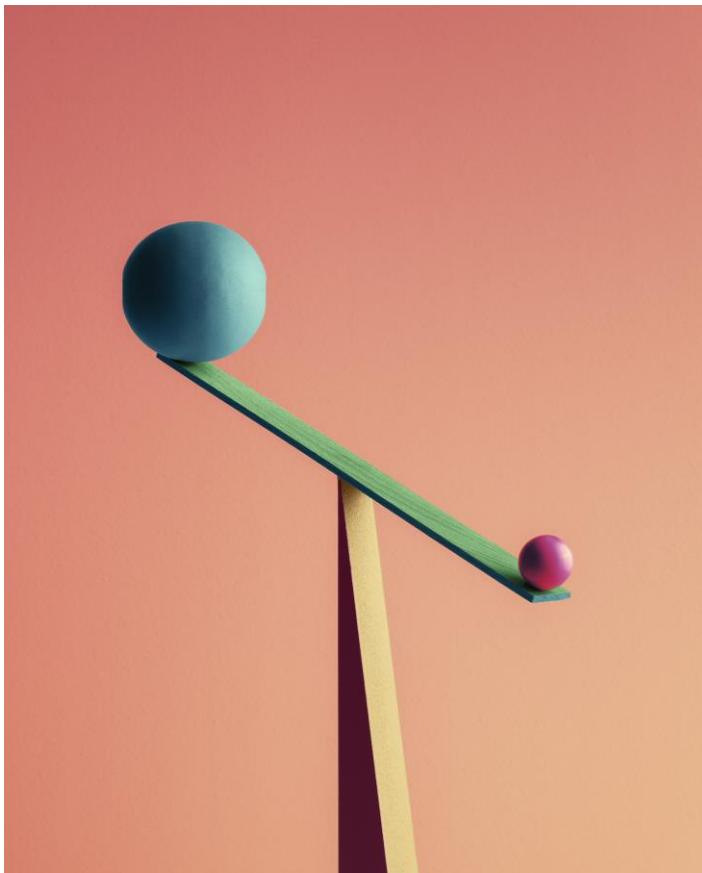

Foto: Stock

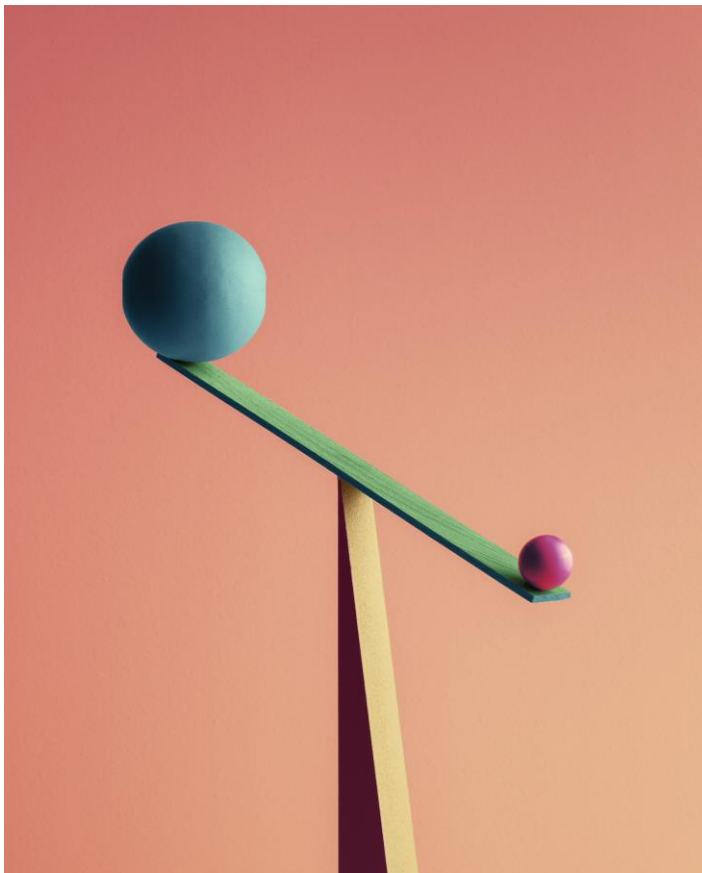
Kort om risikovurderinger

- Grunnsten for internkontroll
- Treffsikkerhet

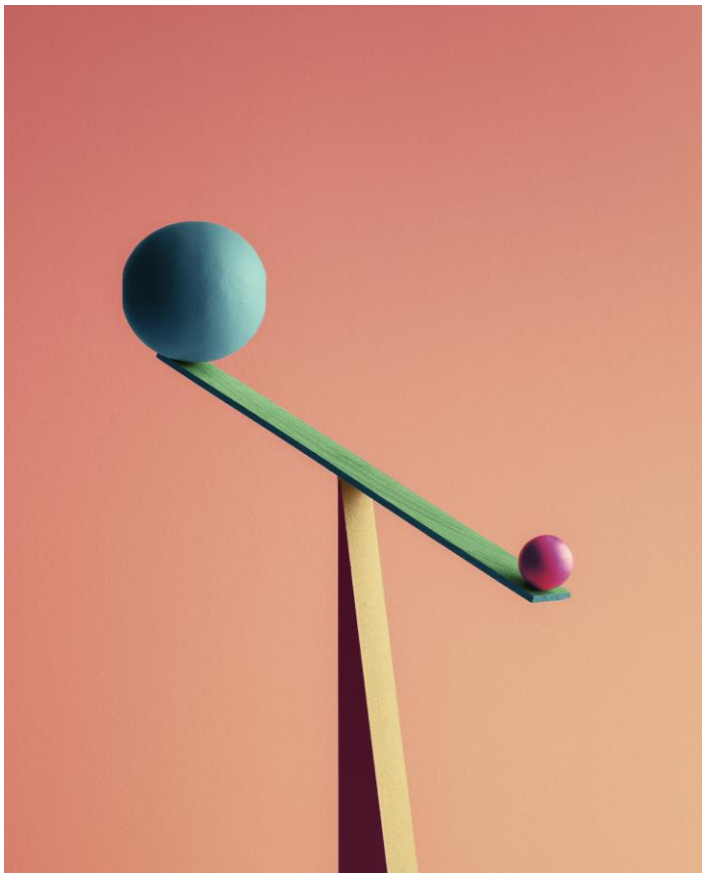
Våre funn - risikovurderinger

- Ingen risikovurderinger/manglende forhold til risikovurderinger
- For få kilder eller for snevert grunnlag for risikovurderinger
- Bruk av allerede innhentet informasjon
- Tilfeldigheter
- Plan, men manglende gjennomføring

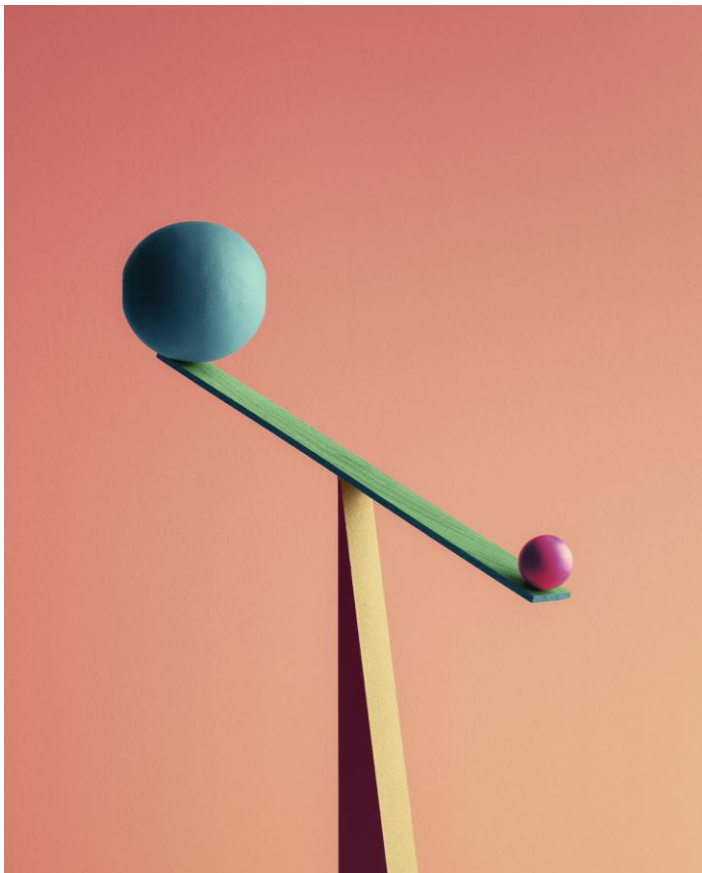
Våre anbefalinger - risikovurderinger

- Ha et **bevisst** forhold til hva risikovurderinger er.
- Ha en **plan** for hvordan og når dere skal gjøre risikovurderinger innenfor skolemiljø, og **hva** dere skal risikovurdere.
- Gjennomfør risikovurderinger på **regelverksetterlevelse** av aktivitetsplikten i skolene.

Forts. våre anbefalinger - risikovurderinger

- Benytt **flere kilder** i risikovurderingene, og ha et bredere grunnlag enn bare egenvurderinger for å gjøre risikovurderinger.
- Vær bevisst hvilken informasjon dere faktisk sitter på, hva dere mangler og om det er mulig å skaffe informasjon dere savner.
- Bør ha dokumentasjon på risikovurderinger som gjennomføres.

Refleksjon/diskusjon

- 1) Hva har dere på plass av risikovurderinger?
(Kilder, systematikk, tema, m.v.)
- 2) Hvor ligger utviklingspotensialet i deres kommune?

Rutiner og prosedyrer

Foto: Stock

Kort om rutiner og prosedyrer

- Nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regeletterlevelse
- Sees i sammenheng med øvrige krav

Våre funn – rutiner og prosedyrer

- Alle har skriftlige rutiner innenfor aktivitetsplikten.
- Variasjon i rutinene
- Noen har flere forskjellige rutiner eller veiledningsdokumenter.
- Ofte den enkelte ansatte sitt eget ansvar å gjøre seg kjent med rutinene.
- Andre rutiner og prosedyrer som sikrer regelverksetterlevelse på oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5.
  - Faste møter
  - Awikssystem

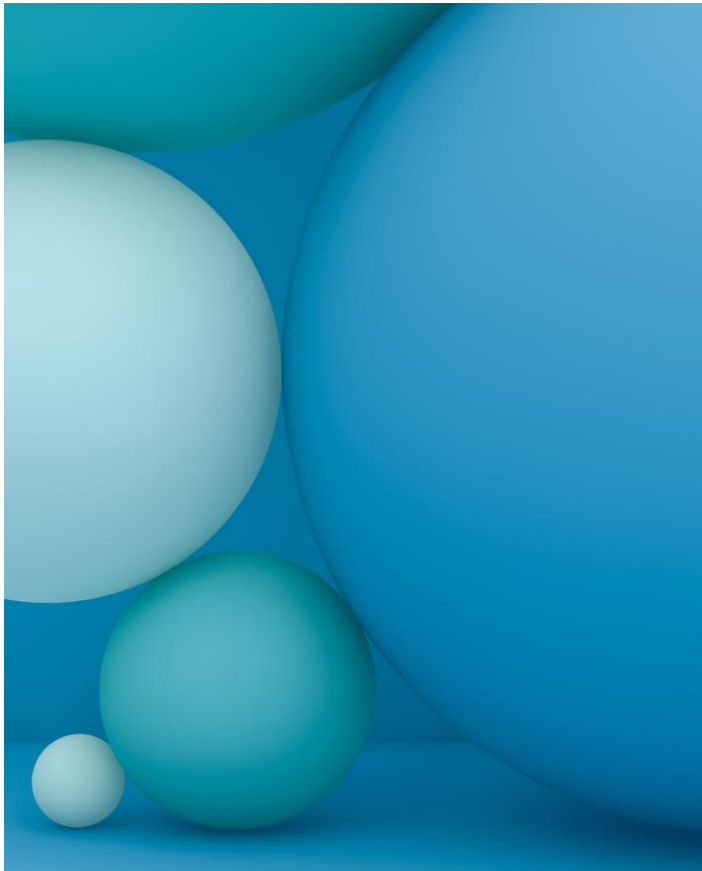
Våre anbefalinger – rutiner og prosedyrer

- Ha rutiner som sikrer kunnskap om aktivitetsplikten.
- Hva skal med i en rutine?
  - Tilstrekkelig utdypende, men også mulig å forstå for alle.
- Er rutinene tilpasset alle på skolen, SFO, kommunen?

Våre anbefalinger – rutiner og prosedyrer

- Er rutinene tilpasset alle skolene?
- Sørg for at rutinen er lett tilgjengelig og at det ikke finnes ulike versjoner med ulik informasjon.
- Nødvendig å sikre kunnskap på flere måter enn at de ansatte skal lese selv.
- Skriftlig eller felles forståelse?

Refleksjon/diskusjon

- 1) Hva har dere på plass av rutiner og prosedyrer for å sikre at alle ansatte oppfyller delene i aktivitetsplikten?
- 2) Hvor ligger utviklingspotensialet innenfor dette området, i deres kommune?

Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

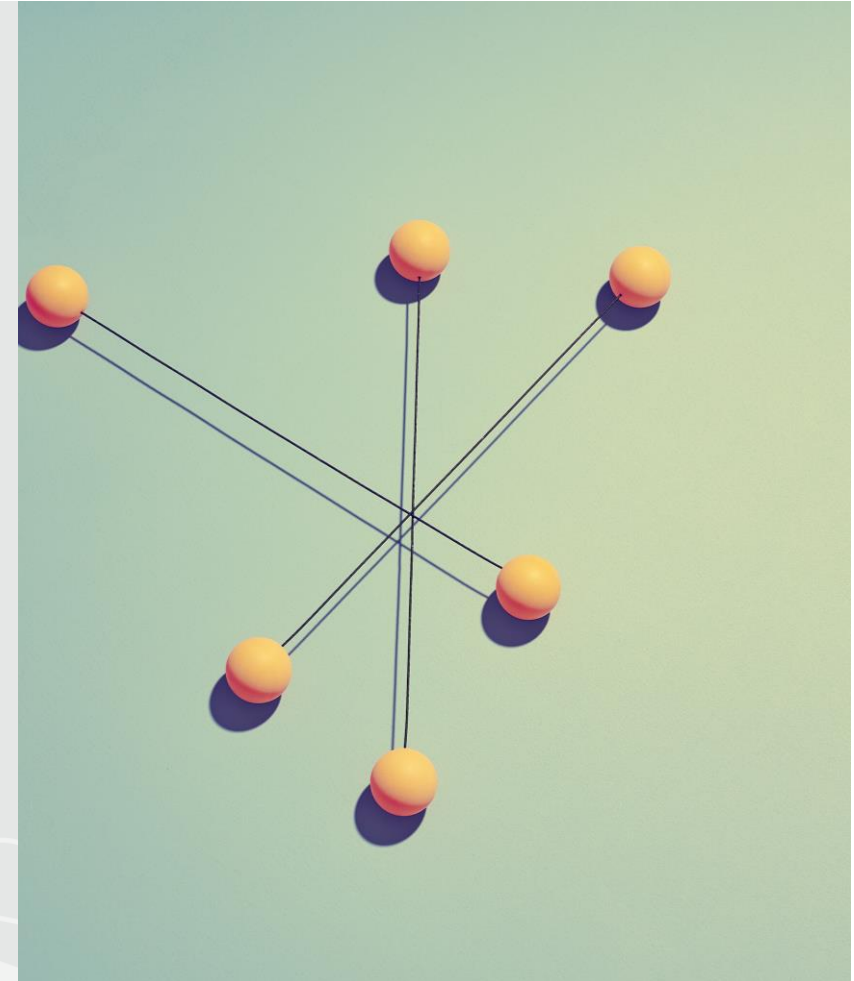
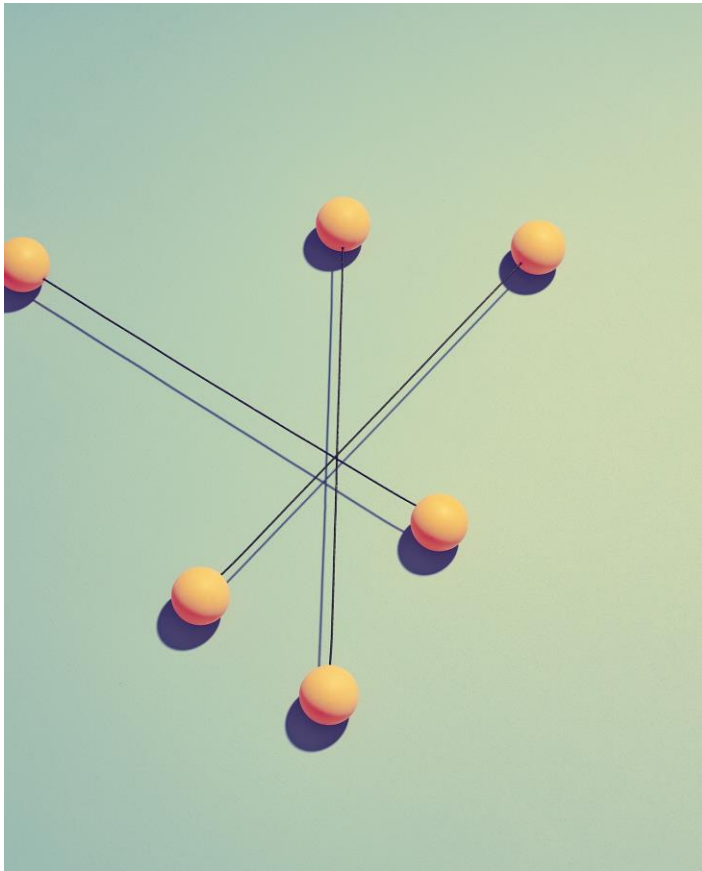

Foto:

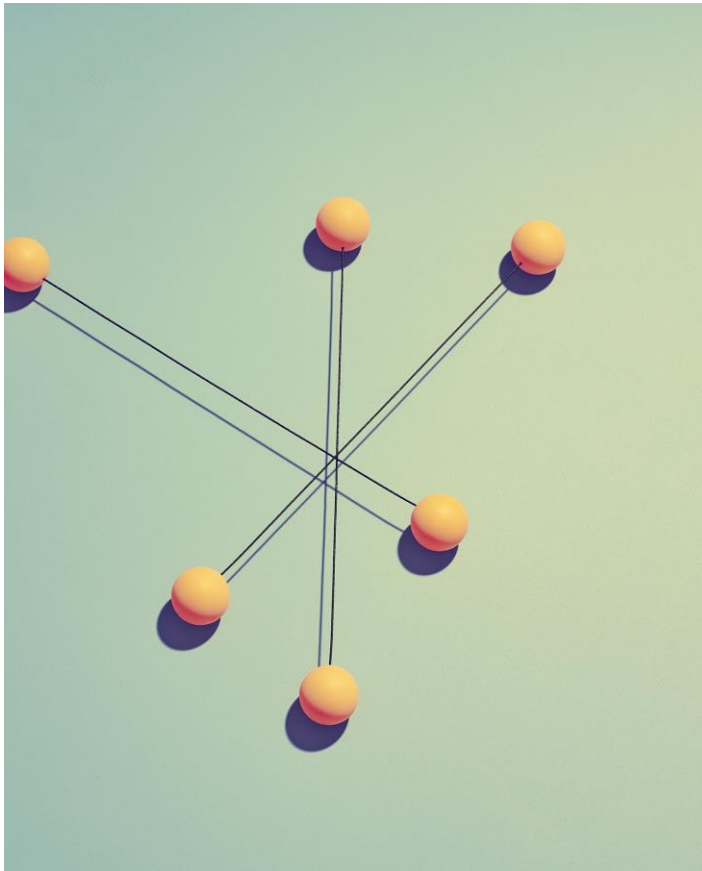
Kort om hvordan avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

- Kommunen må skaffe oversikt, og sette inn tiltak
- System for å innhente informasjon om regeletterlevelse
- Hvilke informasjonskilder tas i bruk?
- Systematisk, ikke tilfeldig hendelsesbasert

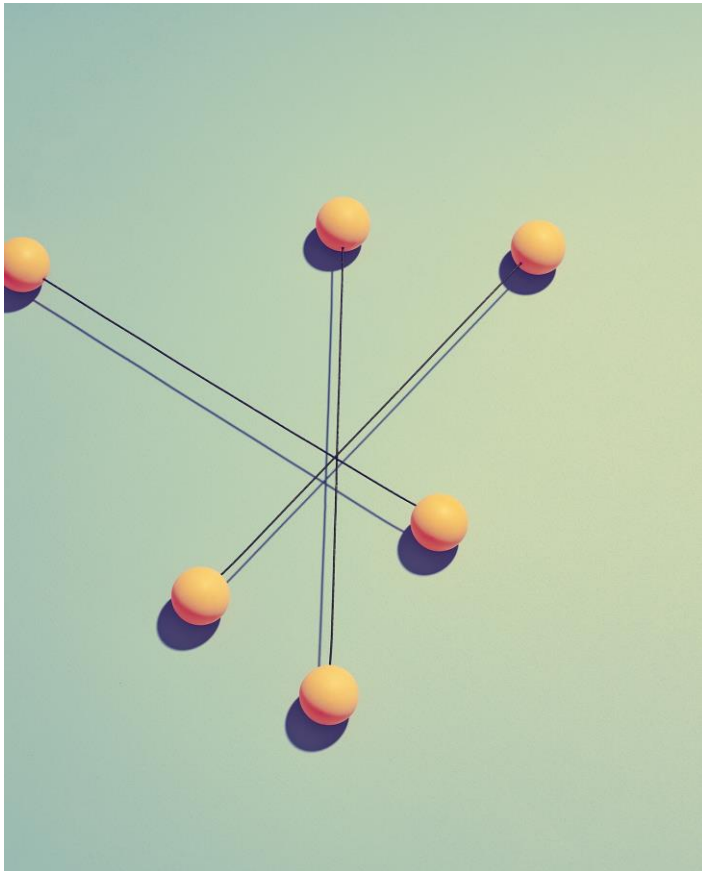
Våre funn - avdekke avvik og risiko for avvik

- Rektormøter, og annen møtevirksomhet
- Interne tilsyn, RefLex
- Tall fra Elevundersøkelsen, ungdata, m.m.
- Egen statistikk over aktivitetsplaner, varsler o.l.
- Vedtak fra Statsforvalteren
- Eksterne tilsyn/kontroller
- Avvikssystem – variasjon i bruk ved regeletterlevelse

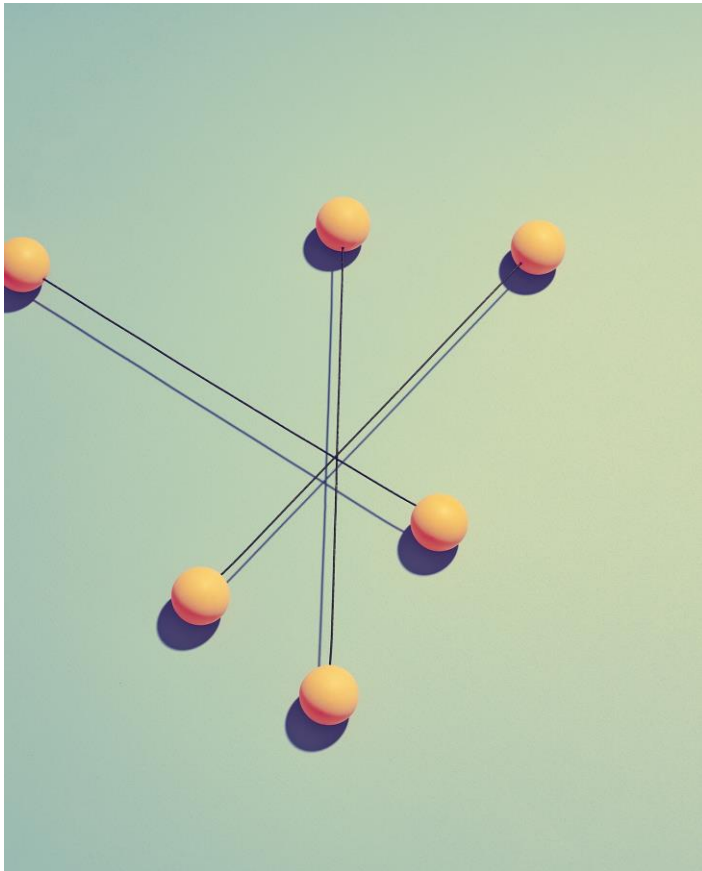
Våre funn – Følge opp avvik og risiko for avvik

- Dialog
- Påminnelser
- Manglende informasjon
- Endring av rutiner
- Hvordan blir informasjonen brukt?

Våre anbefalinger – Avdekke avvik og risiko for avvik

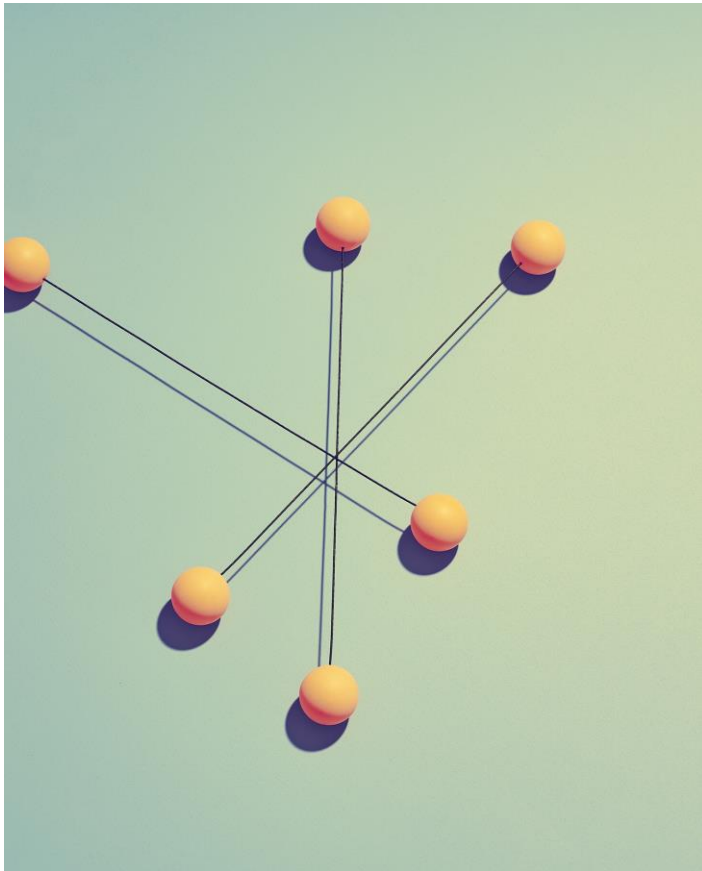

- Ikke kun egenvurdering
- Jevnlige stikkprøver og kontroller
- Når får man informasjon?
- Bør ha dokumentasjon
- Systematisk

Våre anbefalinger – Følge opp avvik og risiko for avvik

- Avhenger av avviket
- Dialog med skolen
- Endre rutiner
- Aktivt arbeid med aktivitetsplikten i personalet

Refleksjon/diskusjon

- 1) Hva har dere på plass når det gjelder å avdekke avvik og risiko for avvik?
- 2) Hva har dere på plass når det gjelder å følge opp avvik og risiko for avvik?
- 3) Hvor ligger utviklingspotensialet innenfor dette området, i deres kommune?

Evaluere og ved behov
forbedre skriftlige prosedyrer
og andre tiltak

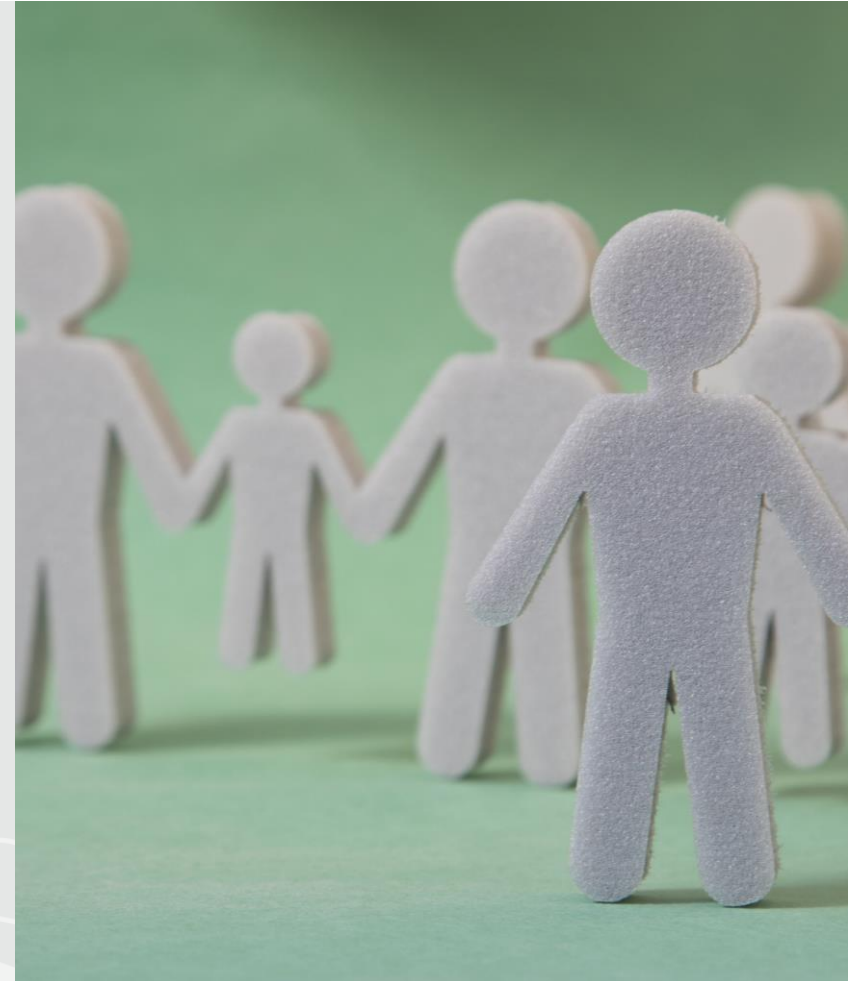

Foto:

Kort om å evaluere og forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak

- Skriftlige prosedyrer og andre tiltak skal evalueres
- Ved behov må disse forbedres
- Ikke et lovkrav om når og hvordan

Våre funn - evaluere og forbedre

- Årshjul
- Plan, men manglende gjennomføring
- Tilfeldigheter

Våre anbefalinger - evaluere og forbedre

- Realistisk plan
- Gjennomfør planen
- Systematikk – årshjul?
- Husk å evaluere alle tiltak

Våre anbefalinger

- *Når skal dere evaluere?*
- *Hva skal dere evaluere?*
- *Hvordan/hvem skal evaluere?*

- *Når skal dere forbedre?*
- *Hva skal dere forbedre?*
- *Hvordan/hvem skal forbedre?*

- *Hvordan implementere endringene?*

Foto:

Refleksjon/diskusjon

- 1) Hva har dere på plass når det gjelder å evaluere og eventuelt forbedre skriftlige rutiner og andre tiltak for aktivitetsplikten?
- 2) Hvor ligger utviklingspotensialet innenfor dette området, i deres kommune?

Oppsummerende

- Sprikende funn.
- Mange brudd når det kommer til internkontroll .
- Små forskjeller mellom små/store kommuner når det gjelder hva vi finner.
- De fleste har *noe* å blir bedre på:
  - Internkontrollen
  - Aktivitetsplikten (oppl. §§ 9 A-4 og 9 A-5)

Lykke til i videre arbeid
med internkontrollen!

Takk for oppmerksomheten!

Lena Ott

Barnehage – utdanningsavdelingen

Lena.ott@statsforvalteren.no

22 00 37 37

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside statsforvalteren.no/ov